A°. 1835.

N°. 84.

ZONDAG DEN 18den OCTOBER.

SURINAAMSCHE COURANT.

PARAMARIBO.

Gouvernements Secretarij.

PARAMARIBO *den* 15 *October* 1835.

Bij resolutie van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal der Nederlandsche West-Indische Bezittingen, dd. 14 dezer, n°. 1112/1009, is den Heer Mr. P. FIERS SMEDING, *Lid van het Geregtshof* alhier, met de waarneming der functien van den Procureur Generaal, gedurende deszelfs afwezigheid van *Paramaribo*, belast geworden.

De Gouvernements Secretaris,
G. A. VAN DER MEE.

Gouvernements Secretarij.

PARAMARIBO, *den* 16 *October* 1835.

Bij resolutie van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal der Nederlandsche West-Indische Bezittingen van den 14den dezer, n°. 1118/1015, is de Heer A. P. TIRION, definitievelijk *ontslagen* als Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, en voor den tijd van *twaalf* maanden gesuspendeerd in zijne functien van Tweede Commies.

De Adjunct Gouvernements Secretaris,
G. S. DE VEER.

Gouvernements Secretarij.

PARAMARIBO *den* 16 *October* 1835.

Bij resolutie van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal der Nederlandsche West-Indische Bezittingen van den 15den dezer, n°. 1126/1023, is tot *Ambtenaar van den Burgerlijken Stand* benoemd, de Tweeden Commies THEODORIS MATHIAS SCHOTBORGH, en tot deszelfs Plaatsvervanger, de Heer DAVID VAN LENNEP CAMP.

De Adjunct Gouvernements Secretaris,
G. S. DE VEER.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

(*Uittreksels uit de Hollandsche Couranten tot en met 25 Augustus* 1835.)

NEDERLANDEN.

BREDA, 3 *Augustus.* In de Fransche bladen vindt men de volgende bijzonderheden betreffende den maarschalk *Mortier*, een der voornaamste slagtoffers van den aanslag van den 28sten.

Edward, Adolf, Casimir Mortier, pair en maarschalk van Frankrijk, is geboren te Cateau in 1768. In 1791 kapitein zijnde was hij bij den slag van Quievrain, waar zijn paard onder hem gedood werd. Den 16den October 1793 verwierf hij te Hondschooten op het slagveld de epauletten van adjudant-generaal. Hij werd gekwetst onder de muren van Maubeuge. Hij streed te Mons, te Brussel, te Leuven, te Fleurus, te Maastricht, en trok onder de bevelen van *Marceau*, bij Neuwied, den Rhijn over. In 1795 was hij de medgezel van den generaal *Lefebre* aan den Archer, te Altenkirchen, op de Nidda, te Fretzberg op de hoogten van Wisdoerl, te Gessin, te Frankfort, te Gammodeh, te Schawfurth op de oevers van den Mein, slaat hij de Oostenrijkers en noodzaakt hen tot den aftogt op Bamberg; steeds even bescheiden als dapper, weigert hij voor het bevel over het 23ste kavallerie-regiment, den rang van brigade-generaal, dien hij eerst bij het leger van den Donau in 1799 aanneemt. Aldaar had hij het bevel over de voorposten en werd hij, van dit jaar tot op 1804, achtervolgelijk benoemd tot een der vier kommandanten van de garde der konsuls, tot maarschalk van Frankrijk, en grootkruis van het legioen van eer.

In 1804 voerde *Mortier* bevel over een der vier divisien van het groote leger; hij begeeft zich op den regter Donau-oever, snijdt de gemeenschap van het Russische leger met Moravie af en slaat de Russen in het vermaarde gevecht van Dierstein. Aan het hoofd van 4000 man slaat hij het geheele leger van den generaal *Kutusow*. Het was alstoen, dat de ingezetenen van Kamerrijk een gedenkstuk wilden oprigten tot aandenken aan den doorluchtigen krijgsman, eene wel verdiende eer, maar die hij met eene onoverwinlijke hardnekkigheid afwees. In April 1807 is hij te Anclam overwinnaar van de Zweeden. Te Friedland plukt hij bloedige lauweren. In 1808 ziet men hem in Spanje bij het beleg van Saragossa. In 1809 wint hij te Occana den slag van dien naam. In 1811 is hij den slag van de Gebora. In 1812 naar Rusland opontboden dekt hij den aftogt uit Moskow, en doet den 23sten October het Kremlin springen. In 1813 organiseert hij op nieuw de jonge garde, waarover hij het bevel verkrijgt. Hij striidt met zijne gewone dapperheid te Lutzen, Dresden, Warschau, Leipzig, Hanau, Spiers, Langres, te Plessis-Cherêts; de restauratie eindelijk ziet zich genoodzaakt hulde te brengen aan zoo veel daden en deugden. De Keizer had afstand gedaan. *Mortier* werd kommandant van de 16de militaire divisie, te Rijssel; en werd tot pair van Frankrijk benoemd den 4den Junij 1814. Hij weigerde den Prins *van de Moskowa* (*Ney*) mede te helpen vonnissen.

Omtrent den evenéens bij de losbarsting van het moordtuig gevellen generaal *Lachasse de Verigny*, zeggen de fransche bladen, dat hij van het depôt van oorlog tot dat over de school van den algemeenen staf was overgegaan, en dat hij een zeer verdienstelijk generaal was. *Moreau*, opperbevelhebber zijnde, had hem tot zijnen aide-de-camp gekozen; gearresteerd tijdens het proces van zijnen generaal, trad hij echter weder in de gelederen en eerst in 1815 leidde hij, na lang den rang van adjudant-generaal te hebben bekleed, de wapenen neder.

KAFFERS-OORLOG.

De volgende brief is onder de laatst aangekomene tijdingen van de Kaap, niet alleen belangrijk, wegens het nieuws, dat dezelve behelst omtrent het eindigen van den oorlog, maar als bevattende eene goede schets, door een welbekend schrijver, van den veldtogt. Uit het slot blijkt, dat kapt. Alexander binnen kort naar Delagoa-Baai hoopt op te breken, tot voorzetting van het onmiddelijk doeleinde, waarom hij dit land verliet. Uit andere bronnen verneemt men en wordt verzekerd, dat het Amerikaansche gouvernement niet zoo spoedig onderrigt was, dat de Portugezen uit dat etablissement verdreven waren, of zij rusten eene expeditie uit, welke reeds op die plaats aangekomen is en dezelve in bizit heeft genomen.

Kamp Izolo, een tak van de Somo-Kei, 30 *April* 1835.

Ik ben zoo ver in het Kafferland doorgedrongen, dat het middelpunt van het grondgebied is van Hinza, de opperste Inkosi Inkoolo (1) of Koning der Amakosa; en nu tot een zeer belangrijk tijdstip in den oorlog gekomen zijnde, zal ik beknopt eenige van de voornaamste gebeurtenissen sedert deszelfs begin verhalen.

Zoo als ik te voren berigtte, had de eerste operatie tegen den vijand plaats in het bosch van de Groote Vischrivier te Trompetter drift, alwaar de stammen van Eno, Macomo, Tyrlee enz. zich verzameld hadden tot eenen tweeden inval in de kolonie, en om eene poging te doen ter verwoesting van Graham's Town, de hoofdstad van Albany. Te Trompetter drift zijn boschrijke heuvels van 200 of 300 voet hoogte, in welker kloven of holle wegen zich groote hoopen Kaffers verzameld hadden, met vee voor hun onderhoud. Kolonel Smith, de tweede in het kommando, vertrok van Graham's Town met eene aanzienlijke magt van geregelde infanterie, (72ste en 75ste regimenten), burgers, Engelschen en Nederlanders, jagers te paard (Hottentotten) en Hottentotsche infanterie, vatte post op de toppen der heuvelen, betrekkelijk vrij van boschaadje, vuurde in de holle wegen met zijne zesponders, en drong toen in de verschillende rigtingen het bosch binnen, ontmoetende de vijanden voor het eerst man tegen man in hunne versterkingen, terwijl zij met geweren en assagaaijen of werpschichten gewapend, hunnen grond gedurende eenigen tijd goed verdedigden, maar eindelijk voor onze manschap uitgedreven werden.

Gedurende de maand Maart waren de grenzen, bij vergelijking, vrij van Kaffers; echter vernam men hier en daar verstrooide loopen, en ik was hen tweemaal achterna. Daar op den 26 Maart Zijne Excellentie zijne beschikkingen genomen gehad, om eenen inval in het land der Kaffers te doen, ten einde de Amakosa voor hunnen overhoedschen inval in de kolonie gedurende de maanden December en Januarij te straffen, verlieten wij Graham's Town, en reden, te midden van eenen stortregen, over Gouverneurs-kaap naar Caywoods, Kafferdrift, veertig mijlen, — den 27sten dertig tot Mount Somerset, — den 28sten vijf endertig naar het Kamp, twee mijlen ten noorden van Fort Willshire. De Gouverneur heeft bij deze en andere gelegenheden getoond, dat hij een man van ijzer en staal is; want gedurende meer dan twee maanden vroeger te Graham's Town nam hij weinig of geen rust, maar was onophoudelijk werkzaam: hij wandelde somtijds des avonds, en reed eens acht mijlen ver het land in, om de dammen en de wijngaarden van majoor White, een groot schapenfokker te bezigtigen, en niet lang nadat wij de plaats verlaten hadden, kwamen er de Kaffers. Zijne excellentie is het eerst op en het laatst te bed; en geniet met al zijne vermoeijenissen en arbeid, de beste gezondheid, welke hij hoofdzakelijk aan zijne groote onthouding te danken heeft. Het leger telt omtrent 4000 man op de Keiskama of eigenlijke grenzen, verdeeld in 4 divisien. De eerste of hoofdkwartier-divisie is onder des generaals eigen bevel, bestaat uit een detachement bereden Hottentotten van de Kaap, 150 in aantal met groene mutsen en rok en bruin lederen broeken. Deze Hottentotten zijn korte, sterke manschappen, eten essenvleesch zoo veel zij maar krijgen kunnen, zijn zeer dapper, gaan de bosschen zeer gezwind in, zijn voortreffelijke schutters, maar zijn zeer zorgeloos omtrent hunne paarden, galloppeeren met hen den weg over

(1) Letterlijk de Groote Heer.

en rijden hen spoedig door en bederven hen, wanneer zij niet gedurig in het oog gehouden worden; daarenboven worden zij gemeenlijk als men hen barsch aanspreekt of op hen vloekt. Door Hottentot verstaat men elk bruin of zwart man in de kaap-kolonie, alwaar er weinig of geen van het echte ras meer overig zijn. Een provisioneel bataillon van Hottentotten, voornamelijk uit de zendelings stations van Bethelsdorp, Genadendal, enz. — 400 man met ronde hoeden, ligt ronde rokken en baaijen broeken, en gewapend met geweren en bajonetten; de officieren zijn officieren op halve soldij enz.— 300 Swellendammer burgers, Hollandsche boeren met hoogbollige en breedgerande witte hoeden, duffelsche buizen, lederen broeken, een zakje met kogels in een riem om den middel gegespt, en een groote kruidhoorn op hunne regterzijde hangende; zij dragen op hunnen schouder een groot roer, waarvan er eenige vier kogels in het pond dragen: de paarden zijn kleine wilde hitten met lange manen en staarten. Linde, kommandant te velde, bijna 80 jaar oud en lang gewoon aan den Kaffer-oorlog, rijd aan het hoofd van de kloeke Swellendammers, die op alles wat 's nachts zich verweert vuren, zonder uitdaging vermaak scheppen in het najagen en met lang schot vervolgen der Kaffers bij eenen terugtogt over eene vlakte, maar in het algemeen eenen beslisten weêrzin hebben om af te stijgen en de bosschen in te gaan; zij dienen als veewachters, daar zij verwonderlijk veel van *biesties* (zoo als zij de ossen noemen) houden — 80 guides, voorheen olifantjagers in het Kafferland, bandelaars, enz., allen eerste schutters; zij dragen witte hoeden met banden van luipaardenvel er om, buisjes en lederen broeken, en zijn welberedén — het 72ste Hooglanders in roode buizen en lederen broeken, ten einde zonder letsel door de mimosa doornen te komen, en kleppen aan het achterste van hunne bonten mutsen, om hen tegen de zon te beschermen: somtijds staat de thermometer op 80°, en eenige morgens geleden, stond hij op de Gora, op 40°, met ijs op de ondiepe poelen; — eindelijk zijn er bij de hoofdkwartier-divisien twee zesponders en 70 wagens, met span van tien ossen ieder, beladen met tenten, beschuit, koren en gerst, ammunitie, enz. De tweede divisie, kolonel Somerset, Hottentotsche jagers te paard en boeren, met twee veldstukken, 1000 man — de derde, die van majoor Sore, een provisioneel bataillon van Hottentotten, boeren, en twee stukken 1000 man. De vierde divisie, die van den kommandant te velde van Wijk, 700 boeren. Kolonel England, met het 75ste regiment, burgers enz. blijft te Graham's Town, om de grenzen te bewaren. — Op den 30sten Maart passeerde de hoofdkwartier-divisie de Keiskama te Fort Willshire; de tweede divisie tusschen dezelve en de zee; de derde van Fort Beaufort; en de vierde van de Tarko en Winterberg. — (Zie Arrowsmith's uitmuntende kaart van 1834.)

Gedurende eenige dagen was de legerplaats van de hoofdkwartier-divisie aan de Deba neergeslagen; in de korenvelden en op de oevers der Kabeega vonden wij de lijken van Kaffers, die aan hunne wonden overleden waren, half door de hyenas verscheurd. Op den 1sten April drongen er spionnen in ons kamp, en een hunner, met assagaaijen gewapend en eenen zak met wilden honig dragende, werd den 2den des morgens, op vijftig yards van de tenten des generaals een van den staf, doodgeschoten. Op den 3den April hadden wij eenen zeer moeijelijken arbeid; de generaal verliet, met een uitgelezen troep, te middernacht het kamp, beklom Uslanibus Kop (Intaba Kandoda, Doodenmans-rots), begaf zich naar de Amatola, trok de Keiskama tiermalen over, nam veel stuks vee. Bij het passeren langs eenen met bosch bezetten hollen weg, werd de partij des Gouverneurs door Kaffers aangevallen; zij werden terug gedreven, terwijl majoor Coxe en kapitein Warden met den vijand handgemeen waren in de schilderachtige en fraai met bosch voorziene bergen der Amatola rondom ons. Wij keerden terug, om bij Broomhill (zendelings etablissement) te kamperen, en verlichtten onzen weg door het verbranden van ontelbare kralen, zijnde zestien uren in den zadel geweest en tusschen 40 en 50 mijlen gemarscheerd hebbende.

De Kaffers, die wij gezien hebben, zijn welgemaakt, en leven van gestremde melk en gierst; zij zijn zwartachtig, met kroeshaar en dikke lippen, en niets van het Arabische aanzien hebbende, gelijk sommigen beweerd hebben: hunne kleeding is de losse ingubos of mantel van gelooide huiden, aan den hals toegebonden en tot aan de enkel, reikende.

Ons kamp werd vervolgens aan de Poorten van den Buffaloe neergeslagen, alwaar deze heldere en overvloedige rivier ontspringt uit de meest majestueuse en rijkelijk met bosch voorziene bergen, aan wier voet groene heuvels met de rijkste weiden gevonden worden, terwijl men allerwege kralen en korenvelden in de holten aantreft. Den 7den April verliet de kompagnie van kapitein Murray, de 72ste, 120 Hottentotten en 100 boeren, het kamp te 2 uren 's morgens en viel den vijand aan de Krontz aan. Op den 9den drongen onderscheidene detachementen op verschillende plaatsen met goed gevolg het bosch in; men schermutselde den ganschen dag, en de echos der boschrijke holle wegen van den Buffelsberg werden voor de eerste maal door Britsche artillerie opgewekt. Den 15den April trok de hoofdkwartier divisie de Kei over, terwijl talrijke afdeelingen van Hinza's Kaffers den tegenover gelegenen oever bezet hielden. Een hunner kwam vooruit voor de overigen en riep: *O Mangesi* (Engelschen) *weet gij welke rivier dit is?* — De Gouverneur antwoordde, *Ja, zeer goed.* — *Waarom komt gij met een leger in Hiza's land? — Om hem te zien en voldoening te vragen. — Wij willen u niet bevechten.* — *Zeer wel, maar ik moet Hinza zien.* — Wij trokken voort, en hielden eenige dagen halt te Butterworth, aan de Gona; gaven Hinza negen dagen uitstel, toen de oorlog hernieuwd werd; onze troepen hebben de Kaffers geheel in het rond en opwaarts de Somo omtrent 20 mijlen verdreven, verbrandden aldaar Hinza's eigene kraal, zijnde hij zelf afwezig en namen 15,000 stuks vee weg, terwijl al de Fingoes, ten getale van 5 of 6000 zich bij ons voegden. Het zijn de overblijfselen van stammen, welke van Zoolas vloden, in der tijd van Chaka, en slaven werden in het Kafferland. Zij zijn goed gewapend met assegais en vijfvoetige schilden van huiden.

Eindelijk kwam gisteren avond (29 April) Hinza, de Koning, de Groot Olifant, de Leeuw, met vijftig van zijn gevolg, het kamp binnenrijden, en om vrede smeeken. Hij is een kloek man, omtrent zes voet hoog, is onderscheiden van de overige door eene kaross (mantel) van luipaardenvel, en draagt niets op zijn hoofd dan zijn kroeshaar. Hij is omtrent 45 jaar oud. De vredes-artikelen zijn 25,000 stuks vee en 500 paarden binnen 5 dagen (50,000 stuks koloniaal vee en 1000 paarden waren in Januarij op zijn grondgebied overgebragt), en hetzelfde aantal in 12 maanden. Hij blijft bij ons uit eigene beweging, en heeft maar een of twee zijner opperhoofden gezonden — onder anderen naar Bookos, om te zeggen dat hij door ons gevangen gehouden wordt, en dat zij hun vee enz. moeten zenden. Ik verwacht alle dagen Fijun, mijn kameraad naar Delagoa, van Faco terug; wij keeren nu weder over de Amatola, om de rekening te vereffenen met Macomo, Tyrlee, Eno, enz., en hopen spoedig aan de Kaapstad te zijn.

JAMES EDWARD ALEXANDER,
42ste R. H.

Te PARAMARIBO, *bij* J. J. ENGELBRECHT.